

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)
1

betreft
modelverordening jeugdhulp

ons kenmerk
ECSD/U201400876
Lbr. 14/031

datum
16 april 2014

Samenvatting

In deze ledenbrief wordt u geïnformeerd over de modelverordening jeugdhulp, treft u een implementatiehandleiding aan en informatie over Jeugdwet, de toepassing van de regelgeving en de verschillende ondersteuningsprogramma's.

Aan de leden

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

1

betreft
Modelverordening jeugdhulp

ons kenmerk
ECSD/U201400876
Lbr. 14/031

datum
16 april 2014

Geacht college en gemeenteraad,

1. Aanleiding

Voor u ligt de modelverordening jeugdhulp (hierna: de modelverordening). Deze modelverordening is gebaseerd op de “Wet houdende regels over de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen”, kortweg Jeugdwet genoemd.

De Jeugdwet is op 17 oktober 2013 door de Tweede Kamer aangenomen en op 18 februari 2014 door de Eerste Kamer. Publicatie in het Staatsblad dateert van 14 maart 2014. De invoeringsdatum van de Jeugdwet is bepaald op 1 januari 2015. In art 12.6 is bepaald dat de gemeenteraad het beleidsplan (artikel 2.2 van de Jeugdwet) en de verordening (artikel 2.9 van de Jeugdwet) vaststelt vóór

1 november 2014. Deze twee artikelen zijn direct in werking getreden.

De Jeugdwet schrijft in artikel 2.9 voor dat de gemeenteraad per verordening regels opstelt:

- over de door het college te verlenen individuele voorzieningen;
- over de door het college te verlenen overige voorzieningen;
- over de voorwaarden voor toekenning van een individuele voorziening, de wijze van beoordeling en de afwegingsfactoren daarbij;
- over de wijze waarop de toegang tot en de toekenning van een individuele voorziening wordt afgestemd met andere voorzieningen op gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen;
- over de wijze waarop de hoogte van een persoonsgebonden budget (hierna: pgb) wordt vastgesteld;
- over de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening of pgb, alsmede misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet.

Met deze modelverordening wordt de gemeenteraad een handvat geboden bij het opstellen van een gemeentelijke verordening jeugdhulp. Bij de modelverordening hoort:

- een korte, algemene toelichting;
- een artikelsgewijze toelichting;
- deze ledenbrief met een implementatiehandleiding.

Het wetgevingsproces is nog niet helemaal afgerond. Voorstellen voor een Invoeringswet en een Uitvoeringsbesluit zijn - na een consultatiefase - in procedure. Ook kan de behandeling van het wetsvoorstel voor de Wmo 2015 nog tot aanpassingen leiden van de Jeugdwet. Hier zullen we u in een later stadium over informeren.

Op 18 maart 2014 heeft u een VNG ledenbrief ontvangen over een ondersteuningsprogramma rond de inkoop van de jeugd-ggz.

In mei 2014 wordt u uitgebreid geïnformeerd over de financiële aspecten van de decentralisatie in het kader van de meicirculaire 2014. Het macrobudget en het historisch verdeelmodel voor 2015 worden daarin gepubliceerd.

Over de voorlopige ramingen van het macrobudget en van de verdeling tussen gemeenten bent u geïnformeerd via de meicirculaire 2013 en in december 2014.

Leeswijzer

Deze ledenbrief bevat naast een implementatiehandleiding vooral informatie over de nieuwe wettelijke verplichtingen voor gemeenten op grond van de Jeugdwet. Waar mogelijk verwijzen we naar handleidingen, factsheets, ondersteuningstrajecten die behulpzaam kunnen zijn bij het inregelen van verplichtingen en daaruit vloeiende taken van de Jeugdwet op gemeentelijke en regionale schaal.

Hoofdstuksgewijs gaat de ledenbrief in op:

Aanleiding (1)

Wijze van totstandkoming van de modelverordening (2)

Implementatiehandleiding (3)

De wettelijke opdrachten aan gemeenten (4)

Kwaliteitseisen (5)

Informatievoorziening (6)

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (7)

Verschillen tussen huidig en nieuw stelsel (8)

Jeugdwet in samenhang met WMO 2015 en Participatiewet (9)

Inspraak, medezeggenschap en klachtrecht (10)

Overgangsrecht (11)

Financiële gevolgen van de Jeugdwet (12)

Wetgevingsproces jeugdwet (13)

2. Wijze van totstandkoming modelverordening

Deze modelverordening is ontwikkeld in samenwerking met gemeenten en cliëntenorganisaties. In de periode van augustus 2013 tot februari 2014 hebben twee door de VNG ingestelde klankbordgroepen meegedacht in het proces en verschillende concepten becommentarieerd. Alle opmerkingen zijn verzameld, gewogen en waar mogelijk verwerkt in de modelverordening.

We hebben ervoor gekozen de modelverordeningen voor de Jeugdwet en de Wmo 2015 waar mogelijk in één traject te ontwikkelen. Beide klankbordgroepen hebben gereageerd op de modelverordeningen. Het doel daarvan was de beide verordeningen zoveel mogelijk op elkaar te laten aansluiten voor wat betreft doelstellingen, inhoud en structuur.

Gelet op de verschillen tussen de Wmo 2015 en de Jeugdwet qua inhoud, sturing en planning van het wetgevingsproces, acht de VNG het op dit moment niet wenselijk te komen tot één verordening voor zowel de Jeugdwet als de Wmo 2015. Voor de toekomst sluiten we deze mogelijkheid niet uit.

De modelverordening is in februari 2014 besproken in de VNG commissies Jeugdzorg en Gemeenterecht en vervolgens vastgesteld door de directieraad van de VNG.

3. Implementatiehandleiding Modelverordening jeugdhulp

Algemeen: De Modelverordening jeugdhulp kent een aantal bepalingen die als ‘facultatief’ zijn aangemerkt (deze zijn te herkennen aan de cursieve tekst). Uiteraard is het gehele model in zekere zin facultatief. Facultatief zoals aangeduid in het model betekent echter dat de keuze om die onderdelen in het model op te nemen een bewuste keuze van een individuele gemeente dient te zijn. Hierbij is er in het model voor gezorgd dat gemeenten door het niet overnemen van deze bepalingen niet in de problemen komen met de Jeugdwet, voor zover deze gemeenten verplicht bepaalde zaken te regelen. Daarnaast is er in het model voor gezorgd dat met het niet overnemen van de facultatieve bepalingen de systematiek van de verordening niet doorbroken wordt. Gemeenten die ervoor kiezen om andere bepalingen dan de facultatieve bepalingen niet over te nemen, deze in gewijzigde vorm over te nemen of deze aan te vullen, zullen er zelf scherp op moeten zijn dat deze keuzes zowel in lijn zijn met de Jeugdwet als dat deze stroken met de systematiek van de bepalingen die wel overgenomen worden. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden kan het noodzakelijk zijn om artikelen of artikelleden te vernummeren. Verder is de toelichting grotendeels zo opgesteld dat gemeenten deze kunnen overnemen als ze ook de bepaling waar deze bij hoort overnemen. Afhankelijk van de gemaakte keuzes zullen dus ook bepaalde onderdelen van de toelichting wel of juist niet geschikt zijn voor overname. Toelichting bij facultatieve bepalingen is eveneens als facultatief aangemerkt (lees: cursief gemaakt).

Aanhef: De Jeugdwet kent enkele verordenende bevoegdheden waaraan verplicht uitvoering gegeven dient te worden (te weten: de artikelen 2.9, 2.10 en 2.12), daarnaast is er een enkele expliciete verordenende bevoegdheid waaraan uitvoering gegeven kan worden (te weten: artikel 8.1.1, vierde lid). In de aanhef, na gelet op, dienen enkel die artikelen vermeld te worden waaraan in de verordening uitvoering gegeven wordt.

Artikel 1. Begripsbepalingen: De begripsbepalingen voor 'melding' en 'gesprek' dienen enkel overgenomen te worden als de procedurebepalingen in de verordening worden vastgelegd. Zie daarover hieronder bij artikel 4.

Artikel 2. Vormen van jeugdhulp: Op grond van artikel 2.9, onder a, van de Jeugdwet moeten gemeenten onder meer in de verordening een duidelijk beeld geven van het aanbod van de vormen van voorzieningen. Dit kan op hoofdlijnen – waarbij eventueel door het college een meer gedetailleerd overzicht wordt vastgesteld – of in meer detail. Ter uitvoering zijn twee varianten uitgewerkt:

Variant A: De raad legt de vormen in hoofdlijnen vast en delegeert de nadere uitwerking aan het college. Voordeel van deze variant is dat de raad zelf de kaders kan stellen en dat de verdere uitwerking daarvan door het college plaatsvindt. Hierdoor wordt de benodigde flexibiliteit bewerkstelligd om sneller in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. Nieuwe inzichten – zeker in de beginjaren – zullen het af en toe noodzakelijk maken om het aanbod bij te stellen; wijziging van een regeling van het college is dan sneller bewerkstelligd dan een wijziging van de verordening door de raad. Enig nadeel kan mogelijk gevonden worden in het feit dat de raad weinig directe controle zal hebben over de nadere uitwerking door het college. Indirecte (politieke) controle behoudt de raad uiteraard altijd, bovendien kan door goede kaderstelling veel bereikt worden. Tevens zal, ook als een bepaalde voorziening niet tot het aanbod van de gemeente behoort, iedereen die dat nodig heeft een gepaste voorziening aangeboden krijgen.

Variant B: De raad legt de vormen in detail in de verordening vast. Voordeel hiervan is dat de raad direct controle houdt over het aanbod. Nadeel is dat voor iedere wijziging de verordening door de raad aangepast moet worden. Zeker in gevallen waarbij gemeenten gezamenlijk de voorzieningen inkopen kan dit tot de nodige werklast leiden. Immers, in alle gemeenten zal dan de verordening door de raad aangepast moeten worden.

Een derde - niet in het model opgenomen - variant waarbij de raad deze bevoegdheid geheel naar het college delegeert, ligt niet voor de hand gelet op de kaderstellende rol van de raad, maar zou kunnen worden beargumenteerd op grond van artikel 156 van de Gemeentewet.

Artikel 3. Toegang jeugdhulp via de huisarts, medisch specialist of jeugdarts: Juridisch is het niet noodzakelijk dat, als gebruik wordt gemaakt van de route via de huisarts e.a., de gemeente in

alle gevallen het oordeel van de jeugdhulpaanbieder in een schriftelijke beschikking vastlegt voor de jeugdige of zijn ouders, zolang de gemeente maar regelt dat de jeugdige of zijn ouders de naar het oordeel van de jeugdhulpaanbieder benodigde voorziening daadwerkelijk ontvangt. Er kan ook voor gekozen worden om, in plaats van het geven van een beschikking in alle gevallen, alleen een beschikking af te geven als de jeugdige of zijn ouders dit wensen of in het uitzonderlijke geval dat de gemeente een besluit neemt dat afwijkt van het oordeel van de jeugdhulpaanbieder. Op die manier wordt de jeugdige en zijn ouders nog steeds de benodigde rechtsbescherming geboden en wordt voorkomen dat de gemeente talloze beschikkingen moet gaan afgeven die hetzelfde luiden als hetgeen de jeugdige naar het oordeel van de jeugdhulpaanbieder nodig heeft. Met het oog hierop zijn van het tweede lid twee varianten uitgewerkt. Bij de variant A wordt de te verlenen individuele voorziening, of het afwijzen daarvan, alleen op verzoek vastgelegd in een beschikking. Bij variant B wordt de te verlenen individuele voorziening, of het afwijzen daarvan, altijd vastgelegd in een beschikking.

Artikel 4 (tot en met 8). Toegang jeugdhulp via de gemeente: Op grond van artikel 2.9, onder a, van de Jeugdwet moeten gemeenten onder meer regelen de voorwaarden voor toekenning, de wijze van beoordeling van en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening. Ter uitvoering hiervan zijn twee varianten uitgewerkt.

Variant A: De raad legt de procedure zelf vast in de verordening. Voordeel hiervan is dat de regeling minder snel aangepast zal worden, waardoor burgers uit kunnen gaan van een bestendige procedure. Doordat de procedure in de verordening van de raad vastgelegd wordt, kent variant A meerdere artikelen (4 tot en met 8). Als voor variant A gekozen wordt, dan wordt de raad tevens voor de keuze gesteld of de betreffende facultatieve procesbepalingen worden overgenomen (te weten: de artikelen 6, eerste lid, onder i, en tweede lid, en 8, eerste lid, tweede volzin, en tweede lid).

Variant B: De raad delegeert het vaststellen van de procedure aan het college. Voordeel van deze variant is dat de procedure sneller gewijzigd kan worden. Nadeel is dat de raad hier verder weinig directe controle over heeft. Deze variant volgt in het model na artikel 8.

Let op! Met betrekking tot de mogelijkheid om verordenende bevoegdheden te delegeren aan het college kan nog het volgende opgemerkt worden. De mogelijkheid om op grond van artikel 156 van de Gemeentewet verordenende bevoegdheden te delegeren aan het college is ruim, doch niet onbeperkt. Nu de Jeugdwet geen expliciete aanknopingspunten bevat voor de beoordeling of delegatie is toegestaan, geldt de maatstaf van artikel 156. Dat wil zeggen, het mag, tenzij dit in strijd zou zijn met de aard van de bevoegdheid. Bij de beoordeling hiervan kan ook het stelsel van de Jeugdwet een rol spelen. De voorgestelde varianten zijn na overleg met de ministeries van BZK en VWS tot stand gekomen. Natuurlijk biedt dat nog geen 100% zekerheid - want een rechter zou uiteindelijk anders kunnen oordelen - maar wij weten ons daarmee gesteund in de beslissing om deze varianten aan te bieden.¹

Artikel 6. Het gesprek: In de aanhef van het eerste lid is opgenomen dat het gesprek zo spoedig mogelijk moet plaatsvinden. Het hangt af van de situatie hoe snel dat kan of moet plaatsvinden. Alhoewel het hier nog niet om aanvragen gaat, maar meldingen, zou in het kader van de rechtszekerheid ook een maximumtermijn kunnen worden opgenomen.

Onderdeel i en het tweede lid zijn als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat deze onderdelen inhoudelijk niets toevoegen aan de regeling van deze onderwerpen van de Jeugdwet. Wat betreft onderdeel i, het college is al op grond van de wet (artikel 8.1.6) verplicht om jeugdigen en ouders vooraf volledig, objectief en in voor hen begrijpelijke bewoordingen te informeren over de gevolgen van de keuze voor een pgb in plaats van een voorziening in natura. Het gesprek is een goed moment om deze informatieplicht in te vullen. Ook het tweede lid dient om ouders te informeren. Het college neemt niet de hoogte van de bijdrage in de kosten in de beschikking op. Dat loopt via een nog aan te wijzen bestuursorgaan, evenals de mogelijkheid van bezwaar en beroep daartegen. In artikel 8.2.3 van de wet is bepaald dat de ouderbijdrage door 'het bestuursorgaan dat (door Onze Ministers) met (de vaststelling en) de inning is belast' wordt vastgesteld en ten behoeve van de gemeente wordt geïnd. De ouderbijdrage geldt op grond van art. 8.2.1 van de wet alleen in situaties van jeugdhulp buiten de thuissituatie. Zie ook artikel 9, vierde lid.

Artikel 7. Verslag: In het tweede lid dient een termijn ingevuld te worden.

Artikel 8. Aanvraag: Als het wenselijk wordt geacht dat alle aanvragen ingediend worden via een door het college vastgesteld formulier, dan dient aan het eerste lid de tweede volzin toegevoegd te worden. Een voordeel van het werken met een formulier is dat aanvragen die langs andere weg

¹ Hoewel we gedelegeerde regelgeving van het college – zoals ook in deze modelverordening – vaak aanduiden als (nadere) regeling of (nadere) regels, voor zover deze zijn gebaseerd op een door de raad ge(sub)delegeerde verordenende bevoegdheid zijn ook deze aan te merken als verordening. Een verordening is namelijk een document dat algemene regels bevat (het materiële criterium). Niet de naam is bepalend, maar de inhoud. Dat hoeven niet per se algemeen verbindende voorschriften te zijn, het kan ook gaan om allerlei soorten regels, bijvoorbeeld regels van louter interne aard. Bevat een bepaald document echter geen algemene regels (van welke aard ook), dan is geen sprake van een verordening. Het materiële criterium moet echter wel in verband worden gebracht met een formeel aspect: de bevoegdheid verordeningen op te stellen (in dit geval de in de verordening op te nemen delegatiebepaling).

binnenkomen niet in behandeling genomen hoeven te worden. Dit kan gelijk ook het nadeel zijn. Ook als er gekozen wordt om wel met een formulier te werken, kan er nog bepaald worden dat een aanvraag (daarnaast) gedaan kan worden door een ondertekend gespreksverslag aan te merken als aanvraag (tweede lid).

Artikel 9. Inhoud beschikking: Het eerste lid is als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat het inhoudelijk niets toevoegt aan de regeling van dit onderwerp van de Jeugdwet. Een reden om het desondanks toch op te nemen kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen van het proces en de rechten van de cliënt. Als het eerste lid wordt overgenomen, dan dient in het tweede (en bij variant B ook het derde) lid tevens het woord 'tevens' overgenomen te worden.

Van de regeling van de inhoud van de beschikking zijn twee varianten uitgewerkt.

- Variant A (bestaat uit één lid): Deze variant omvat het vastleggen van met de jeugdige of zijn ouders gemaakte afspraken in de beschikking. Hierbij kan worden gedacht aan de weergave van het onderzoek in het door de jeugdige of zijn ouders ondertekende gespreksverslag (zie artikel 8, tweede lid). Deze variant is administratief eenvoudig.
- Variant B (bestaat uit twee leden): Deze variant omvat een duidelijke opsomming van essentiële elementen van de beschikking, in het tweede lid voor wat betreft de individuele voorziening in natura, in het derde lid als pgb.

Artikel 10. Regels voor pgb: Het eerste lid is als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat het inhoudelijk niets toevoegt aan de regeling van dit onderwerp van de Jeugdwet (zie artikel 8.1.1). Een reden om het desondanks toch op te nemen kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen van het proces en de rechten en plichten van de cliënt. Op grond van artikel 2.9, onder c, van de Jeugdwet moeten gemeenten regelen op welke wijze de hoogte van een persoonsgebonden budget wordt vastgesteld. Ter uitvoering hiervan zijn drie varianten uitgewerkt.

- Variant A: De raad stelt de wijze in hoofdlijnen vast en delegeert de nadere uitwerking aan het college. Voordeel van deze variant is dat de raad zelf de kaders kan stellen en dat het deel dat in de regeling van het college is uitgewerkt sneller gewijzigd kan worden. Nadeel is dat de raad weinig directe controle heeft over het deel dat door het college wordt vastgesteld.
- Variant B: De raad legt de wijze zelf vast in de verordening. Voordeel hiervan is dat de regeling minder snel aangepast zal worden, waardoor burgers uit kunnen gaan van een bestendige handelingswijze. Nadeel is dat er minder snel ingespeeld kan worden op voortschrijdend inzicht.

- Variant C: De raad delegeert het vaststellen van de procedure volledig aan het college. Voordeel van deze variant is dat de procedure sneller gewijzigd kan worden. Nadeel is dat de raad hier verder weinig directe controle over heeft.

Op grond van artikel 8.1.1, vierde lid, van de Jeugdwet kunnen gemeenten bepalen onder welke voorwaarden de persoon aan wie een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de jeugdhulp kan betrekken van een persoon die behoort tot het sociale netwerk. Gemeenten hoeven dit echter niet te doen. Desondanks is de regeling van dit onderwerp niet als facultatief aangemerkt. Dit omdat niet goed denkbaar is dat gemeenten geen voorwaarden zullen stellen gelet op de taakstelling van de wet. Immers, als een gemeente afziet van een regeling, dan gelden er geen nadere voorwaarden voor het inkopen van de ondersteuning van een persoon die behoort tot het sociale netwerk. Er zijn twee varianten uitgewerkt.

- Variant AA: De raad legt de voorwaarden zelf vast in de verordening. Voordeel hiervan is dat de regeling minder snel aangepast zal worden, waardoor burgers uit kunnen gaan van een bestendige voorwaarden. Nadeel is dat er minder snel ingespeeld kan worden op voortschrijdend inzicht.
- Variant BB: De raad delegeert het vaststellen van de voorwaarden volledig aan het college. Voordeel van deze variant is dat de procedure sneller gewijzigd kan worden. Nadeel is dat de raad hier verder weinig directe controle over heeft.

Artikel 11. Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering: In het vierde lid dient de termijn ingevuld te worden. Hierbij dient rekenschap gegeven te worden van het feit dat het een ‘kan-bepaling’ is. Het college is dus niet verplicht om na het verlopen van de termijn de beslissing tot verlening van het pgb in te trekken. Het college kan desgewenst het hierbij te hanteren beleidskader neerleggen in een beleidsregel. Hierin kan bijvoorbeeld rekening gehouden worden met de situatie dat een pgb is verstrekt voor de kosten van een verhuizing, die – omdat nog geen geschikte woning is gevonden – niet binnen de gestelde termijn is aangewend.

Artikel 12. Verhouding prijs en kwaliteit aanbieders jeugdhulp en uitvoerders

kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering: Op grond van artikel 2.12 van de Jeugdwet moeten gemeenten, met het oog op gevallen waarin de uitvoering van de wet ten aanzien van jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering door aanbieders gebeurt, bij verordening regels stellen ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van jeugdhulp of de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit daarvan. Daarbij dient in ieder geval rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden.

Artikel 2.12 is bij amendement Ypma en Leijten (Kamerstukken II 2013/14 33 684, nr. 107) in de wet ingevoegd. De indieners van het amendement hebben in de toelichting bij het amendement

verder aangegeven dat gemeenten ten minste een inschatting dienen te maken van een reële kostprijs voor de activiteiten die zij door aanbieders willen laten uitvoeren. Welke invloeden daarbij worden meegewogen, is ter beoordeling aan de gemeenten. Uitgangspunt is, dat de aanbieder personeel inzet tegen de arbeidsvoorwaarden die passen bij de vereiste vaardigheden. De gemeente zal zich dus ten minste een beeld moeten vormen van de vereiste activiteiten en de arbeidsvoorwaarden die daarbij horen. Hiermee wordt voorkomen dat een gemeente alleen de laagste prijs voor de uitvoering van de opdracht beschouwt. Dit biedt een waarborg voor werknemers dat hun werkzaamheden aansluiten bij de daarvoor geldende arbeidsvoorwaarden. In het artikel in de modelverordening zijn een aantal aandachtspunten opgenomen, dit zijn suggesties. Gemeenten zijn vrij om deze over te nemen, deze aan te vullen of andere aandachtspunten hiervoor in de plaats te stellen, als maar aan de hierboven geschetste verordeningplicht voldaan wordt.

Artikel 13. Vertrouwenspersoon: Dit artikel is als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat het inhoudelijk niets toevoegt aan de regeling van dit onderwerp van de Jeugdwet (zie artikel 2.6, eerste lid, onder f, en tweede lid). Een reden om het desondanks toch op te nemen kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen van het proces en de rechten van de cliënt.

Artikel 14. Klachtregeling: Deze bepaling is als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat het inhoudelijk niets toevoegt aan de regeling van dit onderwerp in de Jeugdwet en de Awb. Een reden om het desondanks toch op te nemen kan gevonden worden in een in deze verordening meer volledig beeld willen schetsen van de rechten van de cliënt.

Op grond van de Awb zijn gemeenten in het algemeen verplicht tot een behoorlijke behandeling van mondelinge en schriftelijke klachten over gedragingen van personen en bestuursorganen die onder haar verantwoordelijkheid werkzaam zijn. Gelet op het van toepassing zijnde hoofdstuk 9 van de Awb, waarin een uitvoerige regeling omtrent klachtbehandeling is gegeven, en ook het recht is neergelegd om na de afhandeling van de klacht de bevoegde ombudsman te verzoeken een onderzoek in te stellen, kan in deze verordening met de enkele bepaling worden volstaan. In de regel zal eerst de aanbieder worden aangesproken bij klachten over de wijze van behandeling. De klachtmogelijkheid tegenover de aanbieder is geregeld in de artikelen 4.2.1 tot en met 4.2.3 van de Jeugdwet. Pas wanneer dit klachtrecht niet bevredigend is, of niet logisch, bijvoorbeeld bij gedragingen van gemeenteamtensaren, dan komt de gemeentelijke klachtmogelijkheid in zicht. Als een gemeente een klachtenverordening heeft vastgesteld, ligt het voor de hand hierbij aan te sluiten.

Artikel 16. Evaluatie: Deze bepaling is als facultatief aangemerkt omdat de Jeugdwet hiertoe niet verplicht. Het is aan de raad om te bepalen of zij een evaluatie van de werking van de verordening in de praktijk wenst. Wellicht ten overvloede, deze evaluatie is niet hetzelfde als de evaluatie die op centraal niveau zal plaatsvinden (artikel 12.2 van de Jeugdwet), maar kan wel de daarin

verzamelde gegevens benutten. Als er voor gekozen wordt om het artikel over te nemen, dan dienen de termijnen nog ingevuld te worden.

Artikel 17. Inwerkingtreding en citeertitel: Het invullen van dit artikel spreekt in beginsel voor zich. Op grond van artikel 12.4, tweede lid, van de wet dient de verordening echter wel vóór 1 november 2014 in werking te treden.

4. De wettelijke opdrachten aan gemeenten

Gemeenten worden verantwoordelijk voor preventie en jeugdhulp. Kinderen, jeugdigen en hun ouders die advies, ondersteuning, begeleiding, persoonlijke verzorging, hulpverlening en/of behandeling nodig hebben, moeten kunnen rekenen op een kwalitatief en kwantitatief toereikend preventie- en jeugdhulpaanbod.

De hoofdgedachte achter de wet is dat door de decentralisatie van de jeugdhulp gemeenten een regierol kunnen vervullen en dat daardoor de kwaliteit van de jeugdhulp door het leveren van maatwerk aan jeugdigen en/of hun ouders zal verbeteren. Van gemeenten wordt niet alleen verwacht dat zij preventieve dienstverlening, begeleiding, ondersteuning, persoonlijke verzorging en ambulante hulp intensiveren maar deze ook laagdrempelig voor cliënten organiseren. Complexere (en duurdere) zorg en behandeling blijven eveneens beschikbaar, maar het streven is om door een grotere focus op preventie en versterking van de 1^e lijn/de voorkant, het voortdurend *toenemend* beroep daarop door jeugdigen en ouders terug te dringen.

Om een uitspraak van Jo Hermanns aan te halen:

“de bestaande Jeugdwet is gebaseerd op een soort ziektemodel. Het geringste probleem en er moet worden behandeld. Men realiseert zich nu dat opvoeden niet los staat van de wijk waar je woont, de familie waartoe je behoort, het netwerk waarin je je bevindt. Los het dan ook daar op”.²

In samenhang met de bestuurlijke en financiële decentralisatie van de jeugdhulp naar gemeenten wordt een omslag gemaakt van een stelsel gebaseerd op een wettelijk recht op zorg (aanspraak) naar een stelsel op basis van een voorzieningenplicht voor gemeenten (voorziening). Dit is in lijn met de manier waarop dat eerder is gebeurd met de Wet maatschappelijke ondersteuning. De wettelijke aanspraken op jeugdzorg, jeugd-ggz en AWBZ voorzieningen worden hierbij vervangen door een voorzieningenplicht waarvan de aard en omvang in beginsel door de gemeente worden bepaald (maatwerk).

Onderscheid preventie en jeugdhulp

De wetgever maakt een onderscheid tussen preventie en jeugdhulp. De definitie van preventie is:

“Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen of jeugdigen met een risico op psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking of van ouders met of met een risico op opvoedingsproblemen”.

Jeugdhulp wordt omschreven als:

“Ondersteuning van en hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen, stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of van een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders en adoptiegerelateerde problemen.

Jeugdhulp omvat daarnaast begeleiding en persoonlijke verzorging van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem.

De wettelijke verplichtingen voor gemeenten zijn te onderscheiden in:

1. een beleidsplicht voor versterking opvoedkundig klimaat en preventie
2. een voorzieningenplicht voor jeugdhulp
3. een uitvoeringsplicht jeugdbescherming en jeugdreclassering
4. een organisatieplicht advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling
5. een overlegplicht met onderwijs
6. het bieden van een keuzemogelijkheid voor zorg in natura of een persoonsgebonden budget

Hieronder worden de verschillende wettelijke verplichtingen toegelicht.

4.1 Beleidsplicht voor versterken opvoedkundig klimaat en preventie

De jeugdwet geeft de gemeenten opdracht om in het beleidsplan aandacht te schenken aan het versterken van het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen, kinderopvang en peuterspeelzalen; aan het bevorderen van de opvoedvaardigheden van ouders en aan het bevorderen van de veiligheid van jeugdigen in de opvoedsituatie waarin deze opgroeien. Voor de burgers moet duidelijk zijn waaruit het preventiebeleid bestaat om problemen en stoornissen te voorkomen dan wel deze vroegtijdig te signaleren.

De Jeugdwet laat gemeenten een grote mate van vrijheid om deze beleidsplicht na te leven, in overeenstemming met de lokale situatie en lokale behoeften. De wettelijke definitie van preventie is ruim geformuleerd; hier kunnen allerlei vormen van advisering, instructie, ondersteuning, begeleiding onder vallen.

4.2 Voorzieningsplicht Jeugdhulp

Deze gemeentelijke jeugdhulpplicht wordt als volgt omschreven in artikel 2.3:

“Indien naar het oordeel van het college een jeugdige of een ouder jeugdhulp nodig heeft in verband met opgroei- en opvoed problemen, psychische problemen en stoornissen en voor zover de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn, treft het college voorzieningen op het gebied van jeugdhulp en waarborgt het college een deskundige toeleiding naar, advisering over en bepaling van en het inzetten van de aangewezen voorziening, waardoor de jeugdige in staat wordt gesteld om veilig en gezond op te groeien naar zelfstandigheid en voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren”.

Het voorzieningenpakket moet kwalitatief en kwantitatief toereikend zijn. Het moet grosso modo bestaan uit de volgende ‘functies’: ondersteuning, begeleiding, persoonlijke verzorging, dagbesteding, ambulante hulpverlening, dag- en 24 uursverblijf, pleegzorg, behandeling (ambulant, klinisch, intramuraal), forensische zorg, gesloten jeugdzorg (na machtiging rechter) en spoedeisende hulp.³ NB.: De verstrekking van hulpmiddelen aan minderjarigen en aanpassingen aan de woning blijven onder de Wmo vallen, is de verwachting. Het ministerie van VWS is voornemens dat via het uitvoeringsbesluit Wmo te regelen.

De uitvoering van de jeugdhulpplicht is - mede- gericht op het inschakelen, herstellen en versterken van de eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren. Het tot stand brengen van een familiegroepsplan kan daar onderdeel van zijn (zie: artikel 2.1 van de Jeugdwet).

Overige functies waar de gemeente in moet voorzien, zijn:

- consultatiefunctie voor beroepskrachten;
- vertrouwenswerk;
- kindertelefoon;
- voorzieningen voor ouders (respijtzorg);
- vervoer naar locatie jeugdhulp;
- nazorg adoptie.

De VNG neemt als gevolg van een besluit van de Algemene ledenvergadering van 29 november 2013

namens de gemeenten het opdrachtgeverschap op zich voor de functies vertrouwenswerk, kindertelefoon en de nazorg bij adoptie.

4.2.1 Toegang en toeleiding naar jeugdhulpvoorzieningen

Gemeenten zijn vrij in de manier waarop ze 'de toegang' naar de vrij toegankelijke en individuele jeugdhulpvoorzieningen gaan regelen. Er worden wel eisen gesteld aan de deskundigheid die daarvoor nodig is en die de gemeenten moeten waarborgen. In de consultatieversie van het Invoeringsbesluit staat:

3 Jeugdwet, Hoofdstuk 1 Begripsbepalingen en reikwijdte, art. 1.1

“ De gemeente kan daartoe multidisciplinaire wijkteams oprichten of het CJG de toegangsfuncties laten uitvoeren. Relevante deskundigheid moet aanwezig zijn om een goede toeleiding naar jeugdhulp te organiseren en te kunnen bepalen of en zo ja welke (individuele) voorziening de jeugdige of zijn ouders nodig hebben. Verder draagt de gemeente zorg voor beschikbaarheid van deskundigen die in staat zijn om de jeugdhulp op een laagdrempelige en herkenbare manier aan te bieden, alsmede deskundigen die ingezet kunnen worden voor crisishulp en over deskundigen die in staat zijn andere professionals te adviseren. De deskundigheid heeft betrekking op professionele en generieke vaardigheden, op het herkennen van problemen, beoordelen, eventueel meteen aanpakken en/of kunnen doorverwijzen. Het gaat dan om opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, aanpak van bedreigende opvoedingssituaties, taal- en leerproblemen, lichamelijke of verstandelijke beperkingen en kindermishandeling en huiselijk geweld”

Belangrijk is dat burgers zich met het plan van de gemeente in de hand een beeld kunnen vormen van het beleid en van de beschikbare voorzieningen en de toegang daartoe.

Het advies- en meldpunt kindermishandeling en huiselijk geweld (AMHK) heeft, afhankelijk van de afspraken met de gemeenten in de betreffende regio ook een toegangsfunctie naar jeugdhulpvoorzieningen. Een taak van het AMHK is om - in geval er sprake is een gezinssituatie die de ontwikkelingskansen van een kind ernstig bedreigt - ouders/gezinnen te motiveren hulp te accepteren en daartoe in samenspraak met ouders en jeugdige het contact met de aangewezen hulpverlening te leggen.

De gecertificeerde instelling bepaalt op grond van artikel 3.5 van de Jeugdwet of en, zo ja, welke jeugdhulp is aangewezen in het kader van de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering. Zij overlegt hiertoe met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft. In geval van een uithuisplaatsing draagt het college er zorg voor dat de jeugdige, indien redelijkerwijs mogelijk, bij een pleegouder of in een gezinshuis wordt geplaatst, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is van de jeugdige (artikel 2.3, 6^e lid).

4.2.2 Verwijsfunctie jeugdarts, huisarts en medisch specialisten

Op grond van artikel 2.6 eerste lid onderdeel g is geregeld dat naast de hierboven vermelde gemeentelijke toegang tot jeugdhulp, ook een directe verwijzingsmogelijkheid door de jeugdarts, huisarts en medisch specialist naar de jeugdhulp blijft bestaan. Het college maakt op grond van artikel 2.7 vierde lid afspraken met de huisartsen, jeugdartsen en medische specialisten over de voorwaarden waaronder een verwijzing plaatsvindt en hoe het uitgangspunt van één gezin, één plan, één regisseur gewaarborgd is.

Met een dergelijke verwijzing kan de jeugdige rechtstreeks aankloppen bij zowel de vrij toegankelijke als individuele jeugdhulpvoorzieningen. In de praktijk zal het de jeugdhulpaanbieder zijn die na een verwijzing met jeugdige en/of ouders bepaalt wat er precies nodig (inhoud, vorm, duur en beoogd resultaat) is aan jeugdhulp. Hiermee treft de jeugdhulpaanbieder overigens geen individuele voorziening. De bevoegdheid tot het nemen van een besluit dat een jeugdige ‘recht’ heeft op deze voorziening kan alleen door het college of namens het college via mandatering genomen worden.

4.2.3 Basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg

De gemeente blijft verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) op grond van de wet Publieke Gezondheid. Het basistakenpakket JGZ wordt gemoderniseerd maar zal niet ingrijpend veranderen.⁴

De volgende taken van de JGZ blijven behouden in het basistakenpakket: alle kinderen in beeld houden, monitoren en signaleren, screenen, vaccineren, inschatten zorgbehoefte en tijdig hulp inschakelen. Meer aandacht voor: versterken van de eigen kracht van ouders en jongeren en normaliseren, samenwerken, toeleiden tot zorg en adviseren ten behoeve van collectieve maatregelen.

Het uitvoeren van specifieke programma's, interventies en maatregelen wordt geen onderdeel van het basispakket JGZ. Dit zogeheten 'maatwerkgedeelte', gaat over naar de Jeugdwet en kan aangeboden worden in het kader van preventie dan wel jeugdhulp, afhankelijk van de aard, inhoud en zwaarte.

Gelet op de verwijfsbevoegdheid van de jeugdarts is het voor de hand liggend de jeugdarts en jeugdverpleegkundigen, die het basistakenpakket voor gemeenten uitvoeren te betrekken bij de inrichting van de toeleiding naar jeugdhulpvoorzieningen.

4.2.4 Individuele en overige voorzieningen

Anders dan in de concept-Wmo 2015, waarin is gekozen voor een maatwerkvoorziening, wordt in de Jeugdwet onderscheid gemaakt tussen een individuele jeugdhulpvoorziening en een overige jeugdhulpvoorziening. Een individuele voorziening is een op de jeugdige of zijn ouders toegesneden vorm van jeugdhulp, waarbij toekenning en – afhankelijk van de keuzes die gemeenten op dit gebied maken – ook een verleningsbeschikking nodig is (zie verder ook de implementatiehandleiding, specifiek bij de artikelen 2 en 3). Tegen deze beschikking kunnen burgers bezwaar en beroep aantekenen. Overige voorzieningen zijn vrij toegankelijk voor degenen die zich voor ondersteuning of hulp wenden tot de betreffende voorziening.

Gemeenten kunnen zelf bepalen welke vormen van jeugdhulp zij 'achter een beschikking' zetten, en welke vrij toegankelijk zijn (overige voorziening, geen verleningsbeschikking vereist). Het is een eigen afweging die u als gemeente maakt hoe u die afbakening kiest.

4.2.5 Persoonsgebonden budget (pgb)

De wetgever is van mening dat het pgb, naast ZIN, een goed instrument is om tot individueel maatwerk te komen. Voordelen van het pgb zijn dat mensen met een beperking de regie over hun eigen leven behouden. Zij hebben de vrijheid om zelf te kiezen welke zorgverleners zij willen en op welke tijdstippen zij de zorg wensen te ontvangen. Daarnaast kan het pgb innovatie bevorderen in het beschikbare zorgaanbod, doordat aanbieders kunnen worden gefinancierd die niet door de gemeente zijn gecontracteerd.

4. Kamerbrief van 25 juni 2013 Standpunt advies Basistakenpakket JGZ

De afgelopen jaren is echter gebleken dat het pgb ook een aantal aandachtspunten en nadelen met zich meebrengt. Zo is het aantal pgb's de laatste jaren sterk gestegen. Hiermee is de financiële houdbaarheid van het pgb onder druk komen te staan. Ook is het pgb in sommige gevallen gebruikt voor het financieren van informele zorg die voorheen door dezelfde persoon zonder financiële tegemoetkoming werd geboden. Ook bleek dat er in de praktijk niet altijd voldoende zicht was op de kwaliteit van de zorg die werd ingekocht met het pgb. Tot slot zijn er signalen die wijzen op oneigenlijk gebruik en fraude van het pgb.

De regering is al enkele jaren bezig om een solide pgb regeling in de AWBZ te realiseren. Dit is gedaan door onder meer de invoering van het zorgplan en het afleggen van huisbezoeken. De wijzigingen in de Wmo 2015 en Jeugdwet zijn een volgende stap om de continuïteit van het pgb te garanderen. De regering wil de nadelen binnen de huidige situatie tegengaan door een lokale aanpak, waarbij gemeenten meer verantwoordelijkheid krijgen om het pgb-beleid af te stemmen op de lokale behoeften. Aanvullend hierop worden er criteria gesteld om in aanmerking te komen voor een pgb en tevens wordt het trekkingsrecht ingevoerd als een manier om oneigenlijk gebruik van het pgb tegen te gaan. Met deze maatregelen beoogt de wetgever de voordelen van het pgb te behouden en te stimuleren, waardoor de vrijheid van de cliënt om te kiezen voor een pgb behouden blijft.

Onderwerpen in de verordening

In de Jeugdwet en in de Wmo 2015 worden aan cliënten een drietal voorwaarden gesteld om in aanmerking te komen voor een pgb. Deze voorwaarden zijn:

- de cliënt, of diens wettelijk vertegenwoordiger, beschikt naar het oordeel van het college over de bekwaamheid om zijn belangen te waarderen en om de taken die verbonden zijn aan het pgb uit te voeren;
- de cliënt, of diens wettelijk vertegenwoordiger, motiveert waarom de maatwerkvoorziening in natura niet passend is waardoor deze de benodigde ondersteuning in de vorm van een pgb wil verkrijgen;
- de kwaliteit van de dienstverlening is, naar het oordeel van het college, gewaarborgd.

De voorwaarden zijn in de wet vastgelegd, het is echter aan de gemeenten om de criteria te bepalen die leiden tot een toetsing van de eerste en de derde voorwaarde.

De gemeente is ook verplicht in de verordening(en) de volgende punten op te nemen:

- op welke wijze de hoogte van het pgb wordt vastgesteld (artikel 2.9, onder c, van de Jeugdwet)
- welke regels er worden gehanteerd voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een pgb, misbruik of oneigenlijk gebruik (artikel 2.9, onder d, van de Jeugdwet)

Het tegengaan van oneigenlijk gebruik van het pgb en fraude is een van de redenen geweest voor de wetgever voor het invoeren van het trekkingsrecht. Aanvullend op het trekkingsrecht dienen gemeenten op basis van de wet zelf aanvullende regels op te stellen voor het tegengaan van oneigenlijk gebruik en fraude. Gemeenten hebben beleidsvrijheid om deze regels zelf vorm te geven

Tot slot kunnen gemeenten bepalen onder welke voorwaarden het pgb kan worden gebruikt voor het financieren van zorg uit het eigen sociale netwerk. Gemeenten kunnen ervoor kiezen dit in de verordening op te nemen, maar dit is op basis van de wet geen verplichting (zie verder de implementatiehandleiding, specifiek bij artikel 11).

Voor uitgebreide informatie: Handreiking PGB in Wmo en Jeugdwet op www.voordejeugd.nl

4.3 Uitvoeringsplicht jeugdbescherming en jeugdreclassering

Als ouders hun wettelijk gewaarborgd recht op het *naar eigen inzicht* opvoeden van hun kind zodanig verwaarlozen dat het kind daardoor in zijn ontwikkelingskansen ernstig wordt bedreigd en de ouders niet of onvoldoende bereid zijn hulp te accepteren, kan bij de rechter om een zogeheten gezagsmaatregel worden gevraagd.

Het college doet in een dergelijk geval een verzoek tot onderzoek aan de raad voor de kinderbescherming. De raad beslist na onderzoek of de zaak wordt voorgelegd aan de rechter. De rechter kan vervolgens een ondertoezichtstelling (OTS) opleggen of een gezagsbeëindigende maatregel.

Om de informatie uitwisseling tussen de verschillende partijen te organiseren, is de CORV ontworpen. De Collectieve Opdracht Routeer Voorziening (CORV) is een digitaal knooppunt dat zorgt voor de elektronische afhandeling van het formele berichtenverkeer tussen justitie partijen (de raad

voor de kinderbescherming, de politie, het openbaar ministerie en de rechtbanken) en het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, de gecertificeerde instellingen en de eventuele gemandateerden).

De aansluiting op en het gebruik van de CORV is verplicht gesteld in de nieuwe jeugdwet.

Een gecertificeerde aanbieder jeugdbescherming en jeugdreclassering voert de maatregel uit. In de praktijk betekent dat het inzetten van gezinsvoogdij of voogdij.

Daarnaast kan in het kader van een strafzaak tegen een jeugdige begeleiding en toezicht door jeugdreclassering (vanuit een gecertificeerde aanbieder) worden opgelegd.

Gemeenten zijn op *regionale* schaal verantwoordelijk voor:

- protocolafspraken met de raad voor de kinderbescherming over de werkwijze van gemeenten en raad;
- de (bekostiging van) uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering door gecertificeerde instellingen;
- de inzet van jeugdhulp die een gecertificeerde aanbieder jeugdbescherming en jeugdreclassering nodig acht ter uitvoering van de kinderbeschermingmaatregel;

- de inzet van jeugdhulp die de rechter, het OM, de justitiële jeugdinrichting of gecertificeerde aanbieder jeugdbescherming en jeugdreclassering nodig acht ter uitvoering van de jeugdreclassering.

Informatie

Beschikbaar is een concept-normenkader waaraan een aanbieder van jeugdbescherming en jeugdreclassering moet voldoen om voor een certificaat in aanmerking te komen. De certificering is een verantwoordelijkheid van het Rijk.

Daarnaast is er een Handreiking voor samenwerking en een Model Samenwerkingsprotocol voor gemeente en raad voor de kinderbescherming (www.voordejeugd.nl).

4.3.1 Adolescentenstrafrecht

Op 1 april 2014 is het adolescentenstrafrecht in werking getreden. Hierdoor wordt de grens tussen het jeugdstrafrecht en volwassenenstrafrecht flexibeler. Bij jongeren van 16 en 17 jaar kan de rechter volwassenenstrafrecht toepassen. Bij jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar kan de rechter beslissen om het jeugdstrafrecht toe te passen. Dat kan nu ook al tot 21 jaar. Het betreft dus een verruiming van de leeftijdsgrens tot 23 jaar. Mocht de rechter besluiten tot toepassing van het jeugdstrafrecht voor een jongvolwassene, dan is de gemeente verantwoordelijk voor de jeugdreclassering. Wordt op een minderjarige van 16 of 17 jaar het volwassenenstrafrecht toegepast, dan geldt de volwassenenreclassering als toezicht en begeleiding wordt opgelegd en heeft de gemeente geen verplichtingen.

Zowel de jeugdreclassering als de volwassenenreclassering gaan daardoor werken met de groep 16- tot 23-jarigen. Hiervoor is een methode ontwikkeld. Daarnaast krijgen reclasseringsmedewerkers deskundigheidsbevordering aangeboden. De medewerkers leren vooral te werken met adolescenten met een licht verstandelijke beperking.

Voor meer informatie: factsheet Adolescentenstrafrecht op www.voordejeugd.nl

4.3.2 Wijziging kinderbeschermingswetgeving

In maart 2014 is de Eerste Kamer bij hamerslag akkoord gegaan met een wijziging van de kinderbeschermingswetgeving (Staatsblad 2014, nr 130) die per 2015 in werking zal treden.

De wet beoogt een verbetering van de rechtspositie van cliënten en pleegouders.

De kinderrechter vermeldt in de beschikking de concrete bedreigingen in de ontwikkeling van de minderjarige alsmede de daarop afgestemde duur waarvoor de ondertoezichtstelling zal gelden.

Er komt een geschillenregeling voor ouders en voor gezinsvoogden. (medische) Professionals mogen gezinsvoogden informatie gaan verstrekken over hun cliënten. Verder kan de gezinsvoogd de kinderrechter verzoeken om bij uithuisplaatsing ook enkele specifieke ouderlijke bevoegdheden te mogen uitoefenen aangaande beslissingen over schoolkeuze, medische behandeling en het aanvragen van een verblijfsvergunning. Nieuw is ook dat de gezinsvoogd op verzoek een regeling kan treffen over de verdeling van zorg- en opvoedingstaken van de ouders.

Bevoegdheid burgemeester

Indien de raad voor de kinderbescherming niet tot indiening van een verzoek tot ondertoezichtstelling overgaat nadat hij een melding van de burgemeester van de woonplaats van de minderjarige heeft ontvangen dat een maatregel met betrekking tot het gezag dient te worden overwogen, kan de burgemeester de raad vragen het verzoek alsnog aan de rechter voor te leggen. De rechter neemt dan ambtshalve een beslissing.

Niet ingevoerd worden de maatregel van opgroeiondersteuning (ingevoegd bij amendement), deze is met de behandeling van de jeugdwet uit het wetsvoorstel verwijderd. Voorlopig wordt ook het amendement betreffende het verplichte netwerkberaad bij een ondertoezichtstelling nog niet ingevoerd per 1 januari 2015. Naar de effectiviteit daarvan wordt momenteel een WODC onderzoek gedaan, waarvan de resultaten in de loop van het eerste halfjaar van 2015 worden verwacht. Ook het onderdeel toetsende taak van de Raad op de uitvoering van de voogdij, wordt voorlopig niet ingevoerd.

4.4 Organisatieplicht Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling

Op 1 januari 2015 moeten gemeenten op grond van de Jeugdwet en de Wmo 2015 op bovenlokale schaal een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling hebben georganiseerd. De functies van de huidige advies- en meldpunten kindermishandeling en van de steunpunten huiselijk geweld worden daartoe samengevoegd in een Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK). Het doel is om een meldpunt in te stellen voor burgers en professionals voor (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling en om meer samenhang te creëren in de werkwijze en aanpak van beide vormen en overlap te voorkomen. Op grond van de nieuwe Wmo zullen bij algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld over het AMHK. De inspectie gaat toezicht houden op de AMHK's.

Het AMHK moet minimaal de volgende wettelijke taken uitvoeren:

- fungeren als herkenbaar en toegankelijk meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- geven van advies en informatie aan melders en burgers;
- na melding onderzoek doen om te bepalen of er sprake is van kindermishandeling of (een van de vormen van) huiselijk geweld;
- het -indien noodzakelijk- inschakelen van passende hulpverlening;
- het zo nodig in kennisstellen van de politie of raad voor de kinderbescherming;
- indien een verzoek tot onderzoek bij de raad voor de kinderbescherming wordt ingediend wordt het college van B& daarvan in kennis gesteld;
- terugrapportage aan de melder.

4.4.1 Crisishulp

Daarnaast moet er 24 uren bereikbare crisishulp beschikbaar zijn. Het doel van crisishulp is: het hanteerbaar maken van de crisis voor de jeugdige en diens gezin; het creëren van een veilige situatie voor kinderen en/of overige gezinsleden; het versterken van aanwezige krachten van

gezinsleden om eigen oplossingen te vinden; het in beeld brengen van de hulp die na de maximale crisisperiode (4 weken) eventueel nodig is en – omdat achter een crisis soms complexe problemen schuilgaan – waar nodig diagnostiek inzetten.

4.4.2 Ondersteuningsprogramma AMHK

In opdracht van het ministerie van VWS organiseert de VNG een ondersteuningsprogramma om gemeenten bij hun opdracht te helpen. Het programma levert specifieke producten en instrumenten. Voorbeelden daarvan zijn het Stappenplan behoeve van het ontwikkelen van een AMHK, (inclusief checklist en voortgangsmeter), factsheets, deskundigheidsbevordering, registratie en een model handelingsprotocol. Daarnaast is er een aanbod voor kortdurend advies en procesbegeleiding. De producten en meer informatie over het programma zijn te vinden op <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/amhk>

4.5 Overlegplicht met onderwijs

In augustus 2014 treedt de Wet passend onderwijs in werking. Scholen krijgen een zorgplicht. Dit houdt in dat zij passend onderwijs moeten bieden aan hun leerlingen. Scholen gaan hiertoe samenwerken in geografisch afgebakende samenwerkingsverbanden. De landelijke indicatiestelling voor onderwijs verdwijnt en hiermee ook de leerlinggebonden financiering ('het rugzakje'). Het budget hiervoor gaat naar het samenwerkingsverband. Het speciaal onderwijs blijft bestaan. Het budget voor geplaatste leerlingen komt uit het zorgbudget van het samenwerkingsverband.

De opdracht aan gemeenten en samenwerkingsverbanden van scholen is om afspraken te maken over de onderlinge samenwerking. Om die reden bevatten beide wetten een bepaling met betrekking tot wederzijdse afstemming tussen gemeenten enerzijds en schoolbesturen/ samenwerkingsverbanden anderzijds. Zo verplicht de Wet passend onderwijs samenwerkingsverbanden om een ondersteuningsplan op te stellen.

Voor mei 2014 moeten zij over het concept van dit plan een op overeenstemming gericht overleg (OOGO) met gemeenten voeren. De Jeugdwet verplicht gemeenten om voor november 2014 een OOGO te voeren met de samenwerkingsverbanden over hun concept beleidsplan jeugdhulp, voor zover relevant voor het onderwijs (artikel 2.2. derde lid).

Er wordt op dit moment gewerkt aan een modelprocedure voor het opstellen van een OOGO jeugdplan.

4.5.1 Ondersteuningsprogramma

Om gemeenten en samenwerkingsverbanden te ondersteunen bij de inhoudelijke verbinding tussen passend onderwijs en jeugd hebben de VNG, de VO-raad, de PO-raad, en de ministeries van VWS en OCW de Verbindingsagenda Passend onderwijs en zorg voor jeugd opgesteld.

Vanuit deze werkagenda kunt u van ondersteuning gebruik maken via de volgende websites:

<http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/passend-onderwijs>

<http://www.vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/nieuws/passend-onderwijs-bestuurlijke-ronde-tafels-over-hulp-bij-oogo>

De handreiking 'Verbinding Passend onderwijs en zorg voor jeugd' geeft inhoudelijke informatie over de verbinding en bevat een instrument om het OOGO vorm te geven.

Maatwerkbijeenkomsten om gemeenten en onderwijs inhoudelijk te ondersteunen bij de vormgeving van de verbinding zijn op aanvraag beschikbaar.

4.6 Het beleidsplan

In het beleidsplan komen naast de bovengenoemde plichten ook de volgende onderwerpen aan de orde (artikel 2.2 van de Jeugdwet):

- de gemeentelijke visie op en doelstellingen van het beleid;
- de samenhang van beleid met de Advies- en meldpunten huiselijke geweld en kindermishandeling en welke acties daartoe zullen worden ondernomen;
- de te behalen gewenst resultaten, de wijze waarop deze gemeten gaan worden en welke outcomecriteria gehanteerd zullen worden ten aanzien van de jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen;
het voldoen aan de eisen van de verantwoordelijkheidstoedeling door de jeugdhulpaanbieder;
- de wijze waarop rekening wordt gehouden met de behoeften van kleine doelgroepen;
- de wijze waarop afstemming en effectieve samenwerking met onderwijs plaatsvindt.

De wet legt niet vast wat de outcomecriteria zijn die gemeenten in het beleidsplan op dienen te nemen. U kunt dat dus zelf bepalen. Als suggestie geven wij u mee om gebruik te maken van de data die het CBS op wijkniveau verzamelt. Het CBS krijgt ook een rol in het verzamelen van de beleidsinformatie op het terrein van jeugdhulp (zie paragraaf 6.5 van deze ledenbrief). Omdat het CBS op persoonsniveau mag koppelen, levert dat tabellen op over de samenloop tussen jeugdhulp en andere indicatoren over de maatschappelijke ontwikkelingen in uw gemeente of wijk.⁵

⁵ CBS hanteert één definitie voor wijk. Wanneer de wijk dermate klein is of de problematiek is dermate klein in een wijk dat er minder dan tien personen staan die onder een indicator vallen, worden de aantallen in de tabel voor die wijk en indicator niet weergegeven.

Voorbeelden van indicatoren die bij het CBS op wijkniveau beschikbaar zijn, en die mogelijk interessant zou kunnen zijn om te zien in samenhang met het gebruik van jeugdhulp, zijn:

- sociaal economische categorie huishouden;
- sociaal economische categorie jongere;
- inschrijving onderwijs;
- startkwalificatie;
- verdachten;
- schuldhulpverlening.

Daarnaast verzamelt uw eigen GGD vaak informatie over de gezondheidstoestand van de jeugdigen in uw gemeente. Ook dat geeft een beeld van de maatschappelijke outcome.

4.6. 1 Wettelijke voorliggende voorzieningen

De gemeente hoeft geen voorziening te treffen als er een aanspraak bestaat op zorg als bedoeld bij of krachtens de AWBZ (straks Wet langdurige zorg) of de Beginselenwet Jeugdinrichtingen of een recht op zorg krachtens de Zorgverzekeringswet of op grond van een andere wettelijke bepaling, naar het oordeel van college (artikel 1.2). Een uitzondering volgt echter uit het tweede lid van dat artikel:

‘Indien er meerdere oorzaken ten grondslag liggen aan de betreffende problematiek en daardoor een vorm van zorg opgrond van een aanspraak opzorg als bedoeld bij of krachtens de AWBZ of Zorgverzekeringswet, als een soortgelijke voorziening op grond van de Jeugdwet kan worden verkregen, is het college gehouden deze voorziening op grond van jeugdwet te treffen.’

Niet onder de jeugdwet vallen:

- o De jeugdgezondheidszorg, zoals onder verantwoordelijkheid van gemeenten aangeboden aan ouders en kinderen via het Basistakenpakket, op grond van artikel 1 van de Wet publieke gezondheidszorg.
- o Onderwijsgebonden leerlingenzorg in school. Die wordt geregeld in de ondersteuningsplannen van Samenwerkingsverbanden van PO- en VO-scholen op grond van de Wet Passend Onderwijs
- o Huisartsenzorg aan jeugdigen, praktijkondersteuning huisartsen aan jeugdigen en extramurale psychofarmaca verstrekt aan jeugdigen (minderjarigen) blijven onderdeel van de basisverzekering in de Zorgverzekeringswet.
- o Voorzieningen voor minderjarigen die onder de Wet langdurige zorg gaan vallen

4.7 Vertrouwenspersoon en cliëntondersteuning

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de inkoop van onafhankelijk vertrouwenswerk. In artikel 2.6, eerste lid, onder f, van de wet is bepaald dat het college ervoor verantwoordelijk is dat jeugdigen, ouders of pleegouders een beroep kunnen doen op een vertrouwenspersoon. Onafhankelijkheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid zijn wettelijke

vereisten. Vertrouwenspersonen dienen het belang van de jeugdige en/of de verzorger/ouder en werken uitsluitend op hun verzoek. In de huidige situatie bestaat het onafhankelijk vertrouwenswerk al in de provinciale jeugdzorg en de jeugd-GGZ. De gehandicaptenzorg heeft wel cliëntvertrouwenspersonen, maar die zijn meestal in dienst van de zorginstelling. Met de Jeugdwet gaat dit veranderen. Gemeenten zorgen ervoor dat er voor jeugdigen en hun ouders die hulp nodig hebben vanwege een beperking, vertrouwenspersonen beschikbaar zijn die geen banden hebben met de zorgaanbieder. De inhoud van het vertrouwenswerk varieert van informatie en advies geven tot intensieve begeleidingstrajecten. Vertrouwenswerk wordt nu nog door verschillende organisaties uitgevoerd, die op verschillende manieren en met verschillende wettelijke kaders werken. In 2014 wordt een begin gemaakt met een harmonisatie. Gemeenten hebben besloten om het vertrouwenswerk gedurende drie jaar landelijk in te kopen. De VNG zal daartoe met een voorstel komen.

Zie voor meer informatie ook: www.voordejeugd.nl

Naast de vertrouwenspersoon bestaat ook recht op cliëntondersteuning. Dit recht is geregeld in de concept- Wmo 2015 en heeft dan ook een plaats gekregen in de concept-Modelverordening maatschappelijke ondersteuning 2015.

4.8 Ouderbijdrage

Voor ondersteuning, hulp en zorg op grond van de Jeugdwet kunnen geen eigen bijdragen worden opgelegd. Er kan wel sprake zijn van een ouderbijdrage in verband met de kosten van de aan een jeugdige geboden jeugdhulp, voor zover deze jeugdhulp verblijf buiten het gezin inhoudt, of in de kosten van verblijf in een justitiële jeugdinrichting van een jeugdige. De ouderbijdrage is ingegeven door het besparingsmotief: ouders van wie de kinderen buiten het gezin worden verzorgd hebben minder kosten voor die kinderen.

5. Uniforme kwaliteitseisen

In hoofdstuk 4 stelt de Jeugdwet de volgende uniforme kwaliteitseisen aan aanbieders van jeugdhulp:

- norm van “verantwoorde hulp”;
- gebruik van een hulpverleningsplan of plan van aanpak als onderdeel van verantwoorde hulp;
- norm voor de verantwoorde werktoedeling;
- systematische kwaliteitsbewaking door de jeugdhulpaanbieder;
- verklaring omtrent gedrag (VOG) voor alle medewerkers van een jeugdhulpaanbieder, uitvoerders van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering;
- verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- meldplicht calamiteiten en geweld;
- verplichting jeugdhulpaanbieders om de vertrouwenspersoon in de gelegenheid te stellen zijn taak uit te oefenen.

Gemeenten krijgen te maken met het vraagstuk van kwaliteit van de jeugdhulp. De Jeugdwet geeft verschillende normen, die de kwaliteit van jeugdhulp en de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering moeten borgen.⁶ Eén norm is rechtstreeks van belang voor gemeenten nl. de norm van de verantwoorde werktoedeling. Gemeenten die de werkgeversrol hebben voor jeugdhulpverleners, vallen onder de norm van de verantwoorde werktoedeling. In artikel 2.7 tweede lid is onder meer geregeld dat deze norm van toepassing is op de medewerkers van gemeenten die uitvoering geven aan toeleiding naar, advisering over en bepaling van jeugdhulp, of zelf jeugdhulp verlenen. Verder hebben gemeenten in de rol van opdrachtgever invloed op kwaliteit.

Actie gemeenten: (beleids)keuzes maken welke rol gemeenten willen spelen in de uitvoering van jeugdhulp, bijvoorbeeld professionals in dienst of de aansturing van professionals in een lokaal team onder gemeentelijke verantwoordelijkheid. Of kaders op hoofdlijnen vastleggen en de uitvoering (volledig) te beleggen bij aanbieders.

Voor een uitgebreidere uitleg wordt verwezen naar de Oriëntatie voor gemeenten, Professionalisering in het jeugddomein. (www.voordejeugd.nl)

5.1 Positie van jeugdigen en ouders.

Naast de bovengenoemde uniforme kwaliteitseisen, wordt door een aantal bepalingen binnen de Jeugdwet ook de rechtspositie van jeugdigen en ouders geregeld. Deze bepalingen gelden zowel voor jeugdhulpaanbieders, gecertificeerde instellingen als het AMHK en hebben betrekking op:

- de verplichte informatie aan jeugdigen en ouders over de te verlenen hulp;
- het toestemmingsvereiste;
- een effectieve en laagdrempelige klachtenbehandeling;
- medezeggenschap van jeugdigen en hun ouders (cliëntenraad).

Verder gelden op grond van de Jeugdwet specifieke eisen voor pleegzorg en gesloten jeugdhulp. In de nieuwe Jeugdwet wordt niet specifiek gesproken over de specifieke eisen die betrekking hebben op de BOPZ (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen). Gedwongen opnamen als ook behandelingen binnen de jeugd GGZ, blijven nog steeds onder de BOPZ vallen.

Kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering mogen alleen worden uitgevoerd door een gecertificeerde instelling. Een aangewezen instelling geeft niet alleen een certificaat af maar is tevens bevoegd om een certificaat te schorsen of in te trekken. De aanvullende kwaliteitseis van

⁶ Twee normen voor jeugdhulpverleners en gecertificeerde instellingen voor jg/jr nader toegelicht: Verantwoorde hulp is hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend doelmatige en clientgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder. Daarnaast moeten jeugdhulpverleners en gecertificeerde instellingen (als werkgevers) het werk zo toedelen, dat dat ten goede komt aan de kwaliteit van de geboden jeugdhulp.

certificering heeft als doel het garanderen van een minimum kwaliteitsniveau van organisaties die werken met de meest kwetsbare en complexe gezinnen en jeugdigen. Ter aanvulling: gedwongen ggz-behandelingen in het kader van de BOPZ mogen alleen door een IGZ (Inspectie Gezondheidszorg) aangemerkte instelling worden verricht. Hiervoor gelden aparte kwaliteitsnormen.

5.2 Toezicht op wettelijke kwaliteitseisen

In de Jeugdwet ziet, net als in de huidige situatie, de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) toe op de kwaliteit van de jeugdhulp. Daarnaast houdt zij samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) toezicht op de naleving van de wet door de jeugdhulpaanbieders en de gecertificeerde instellingen. De handhaving gaat plaatsvinden op een vergelijkbare wijze als de IGZ nu handhaaft. In de nieuwe Jeugdwet zal de Inspectie Veiligheid en Justitie toezicht uitvoeren op de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen.

6. Informatievoorziening

De invoering van de Jeugdwet vraagt veel afspraken en inregelen op het gebied van informatievoorziening. In deze update informeren wij u kort over welke zaken er lopen, wat er landelijk wordt ondernomen en welke taken voor gemeenten liggen.

6.1 Eenmalige gegevensoverdracht

Het doel van de eenmalige gegevensoverdracht is dat gemeenten over persoonsgegevens van cliënten beschikken zodat de zorg die deze in 2014 ontvangen, ook zonder haperingen in 2015 wordt verstrekt.

Voor de eenmalige gegevensoverdracht wordt een beperkte gegevensset gebruikt. Deze beperkte gegevensset bevat alleen personalia (BRP), soort zorg, informatie over wie de zorg levert en wanneer het traject of indicatie/diagnose afloopt. Momenteel wordt gekeken voor welke cliëntgroepen een eenmalige gegevensoverdracht noodzakelijk is. De groepen waarvoor dit zeker het geval is, zijn:

1. jeugdigen met een PGB
2. 'wachtenden':
 - a. jeugdigen met geldige indicatie van CIZ of BJZ of geldige diagnose ZvW op 1 januari;
 - b. jeugdigen voor wie een verzoek om indicatie/diagnose is ingediend, maar die nog geen indicatie of diagnose hebben ontvangen op 1 januari;

Tijdpad: voor de zomer worden gemeenten geïnformeerd over wat zij kunnen voorbereiden.

Acties gemeenten: in de tweede helft van 2014 processen inrichten.

6.2 CORV

De Collectieve Opdracht Router Voorziening (CORV) is een digitaal knooppunt. De CORV zorgt voor de elektronische afhandeling van het formele berichtenverkeer tussen justitiële partijen en het gemeentelijke domein. Het betreft de uitwisseling van daadwerkelijke opdrachten waarbij van de ontvangende partij actie wordt verwacht. De digitale berichtuitwisseling via de CORV is veilig en snel, met gegarandeerde aflevering. Meer informatie kunt u vinden op de [factsheet CORV](#).

Tijdpad: Elke gemeente is wettelijk verplicht op 1 januari te zijn aangesloten op de CORV.

Acties gemeenten:

1. bestuurlijke en beleidsmatige keuze of u taken omtrent de Jeugdwet zelfstandig gaat uitvoeren of via een gecertificeerde instelling, dan wel een partij gaat mandateren;
2. veilige technische aansluiting op CORV via Digikoppeling Melding (EBMS). Dat betreft een gemeentelijke standaard voor digitale en veilige berichtuitwisseling;
3. ICT systeem. Om berichten te kunnen verzenden en ontvangen dient een ICT systeem te worden ingericht dat de gebruikers hierbij ondersteunt;
4. procesinrichting. Dit betreft inrichtingsvragen zoals: welke functionaris gaat berichten uitsturen en welke gebruikers hebben toegang tot welke informatie.

Er is een ondersteuningsprogramma ingericht om gemeenten te begeleiden bij aansluiting en gebruik van CORV. KING voert dit programma uit in opdracht van de VNG en in nauwe samenwerking met de ministeries V&J en VWS. Meer informatie staat op de [website van KING](#).

6.3 Declaratiesystematiek AWBZ en jGGZ

Op dit moment lopen de declaraties van zorgaanbieders bij zorgkantoren (AWBZ) en zorgverzekeraars (jGGZ) via het VECOZO portaal.⁷ Al deze partijen zijn op VECOZO aangesloten. In opdracht van VNG wordt onderzocht of gemeenten per 1 januari 2015 ook gebruik kunnen gaan maken van deze declaratiesystematiek. Hergebruik van bestaande voorzieningen is daarbij het uitgangspunt.

Tijdpad: eind april wordt het advies over te maken beleidskeuzes, uitvoeringsvarianten/opties en haalbaarheid opgeleverd. Als deze declaratiesystematiek haalbaar blijkt voor gemeenten, ligt er eind mei een implementatieplan voor de invoering van deze declaratiesystematiek. In de periode juni – december zal er ondersteuning zijn bij de invoering van deze declaratiesystematiek voor de gemeenten die dat nodig hebben en willen.

⁷ VECOZO biedt een portaal waarlangs ketenpartijen in de zorg snel, veilig en eenvoudig gegevens met elkaar kunnen uitwisselen. Zorgverzekeraars en zorgaanbieders gebruiken het portaal met name voor diensten als Controle op Verzekeringsrecht (COV) en het Elektronisch Declaratieportaal (EDP). De hoge dekkingsgraad van zorgpartijen leidt naast aanvragen van zorgverzekeraars ook tot opdrachten van derde partijen.

Acties gemeenten: u kunt in gesprek gaan en blijven met aanbieders over hoe u straks de verantwoording van de geleverde zorg laat verlopen en hoe u deze bekostigt. Houd er rekening mee dat er mogelijk een landelijke, uniforme afspraak komt over de te hanteren declaratiesystematiek.

6.4 Beleidsinformatie huidig jeugdhulpgebruik

Ten behoeve van beleid en inkoop door gemeenten wordt beleidsinformatie over huidig zorgverbruik verstrekt. In december hebben gemeenten gegevens van Vektis en CBS ontvangen.

Tijdpad: in mei wordt nieuwe beleidsinformatie ter beschikking gesteld.

Acties gemeenten: gebruik maken van de informatie die via Vektis en CBS ter beschikking is gesteld bij ontwikkeling van beleid en inkoop.

6.5 Beleidsinformatie jeugd vanaf 1 januari 2015

Na het in werking treden van de nieuwe Jeugdwet op 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor het hele jeugdveld. Het beschikken over kwalitatief goede beleidsinformatie voor gemeenten essentieel. Ook de ministeries van VWS en VenJ hebben behoefte aan goede beleidsinformatie, namelijk om toe te zien op de werking van het nieuwe stelsel.

De beleidsinformatie die gemeenten vanaf 1 januari 2015 ontvangen wordt geleverd door het CBS en is gebaseerd op gegevens afkomstig van de aanbieders van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen, die dit twee keer per jaar moeten aanleveren. Het betreft een basisset aan gegevens, bestaande uit:

BSN, geboortjaar, geslacht, postcode, culturele achtergrond, type ingezette jeugdhulp of type maatregel, startdatum jeugdhulp/maatregel, einddatum jeugdhulp/einddatum maatregel, verwijzer, datum eerste contact, wijze van afsluiten jeugdhulp/reden beëindiging maatregel en inzet erkende interventie ja/nee.

Omdat het CBS wettelijk de mogelijkheden heeft om op BSN-niveau te koppelen met andere statistieken, kan het CBS een schat aan informatie opleveren over de toestand van kinderen en hun ouders op gemeente en wijkniveau en is het mogelijk te kijken naar het verband tussen jeugdhulp en kenmerken van gezinnen in een gemeente of wijk.

Meer informatie kunt u vinden in [factsheet beleidsinformatie](#) en de factsheet dataset beleidsinformatie.

Tijdpad: in februari hebben de ministeries van VWS, V&J en de VNG tot overeenstemming over de basisset. Aan de uitwerking van de mogelijkheden van maatwerk wordt op dit moment gewerkt.

Acties gemeenten: gemeenten dienen in contracten met aanbieders de afspraak op te nemen dat de gecontracteerde partij twee keer per jaar de gevraagde gegevens bij CBS aanlevert. Daarnaast dienen gemeenten medio dit jaar de gegevens van de aanbieders met wie zij contracten sluiten voor jeugdhulp en gecertificeerde instellingen door te geven aan het ministerie van VWS, zodat

aanbieders vanuit één centraal punt worden benaderd voor het aanleveren van gegevens. Vanaf 2015 kunnen gemeenten vervolgens de gegevens bij CBS (Statline) opvragen.

6.6 VISD: programma Verkenning Informatievoorziening Sociaal Domein

Het programma Verkenning en Informatievoorziening Sociaal Domein (VISD) gaat over de regiekant van de informatievoorziening op het Sociaal Domein. Het programma helpt gemeenten om hun informatiehuishouding op tijd aan te passen aan de nieuwe taken. Zo kunnen gemeenten deze taken straks goed uitvoeren. Het programma bestaat uit vier onderdelen:

1. Het ontwikkelen van een Programma van Eisen voor een regiesysteem waarmee gemeenten in staat zijn de dienstverlening aan burgers vanuit de wijkteams te ondersteunen.
2. Beleidsinformatie 3D. De hierboven beschreven basisset die zorgaanbieders bij CBS gaan aanleveren is de basis voor jeugd; in VISD wordt een aanvullende set ontwikkeld evenals een generieke systematiek voor aanlevering van beleidsinformatie.
3. In kaart brengen van bestaande standaarden voor gegevensuitwisseling en voorbereidingen treffen voor een gemeentelijk gegevensknooppunt.
4. Gemeenten ondersteunen bij het inrichten en aanpassen van de informatiehuishouding met praktische hulp; een kennisplatform (website, routekaart), werksessies. Daarin worden gemeenten geholpen bij het in kaart brengen en oplossen van vraagstukken die op hen af komen op het gebied van informatievoorziening in het kader van hun regiefunctie binnen de 3D.

Meer informatie over dit programma staat op www.visd.nl

Tijdpad: het Programma van Eisen komt eind maart beschikbaar, ondertussen gaan leveranciers aan de slag zodat gemeenten na de zomer hun systemen kunnen inkopen.

Acties gemeenten: gemeenten dienen zelf een informatiesysteem voor het sociaal domein aan te schaffen, aangepast aan de inrichting die zij zelf nodig hebben. Zij kunnen hierbij gebruik maken van het PvE dat VISD opstelt. Nb, dit is vooral relevant voor jeugd als er wordt gewerkt met zogenaamde '0 tot 100 teams'; als de ondersteuning voor jeugd in een apart systeem wordt ondergebracht dienen er alleen koppelingen te worden gemaakt.

6.7 Privacy

VNG en het Rijk zijn bezig met opzetten van een project op het gebied van privacy. Er zal een aantal referentiemodellen voor gegevensuitwisseling worden opgesteld (op basis van het overzicht in het MvA aan de EK) en deze zullen in de zomer juridisch worden getoetst. Dit najaar zullen gemeenten een handreiking Privacy ontvangen en worden trainingen georganiseerd voor mensen bij gemeenten en voor hulpverleners die hiermee te maken krijgen.

Daarnaast wordt op korte termijn een praktische handreiking ontwikkeld waar informatie in staat over hoe nu wordt omgegaan met gegevensuitwisseling door professionals.

Acties gemeente: gemeenten dienen nu zelf aan de slag te gaan met nadenken over welke werkwijze zij willen hanteren voor gegevensuitwisseling en privacy.

Overige kwesties

jeugd-ggz, 18+: Als wij overstappen van de ene zorgverzekeraar naar de andere, worden gegevens automatisch doorgegeven. Vraag is wat er gebeurt met kinderen die 18 jaar worden en van de Jeugdwet naar de ZvW gaan. De VNG is in gesprek met ZN over de overdracht van deze gegevens.

pgb trekkingsrecht: zowel voor jeugd als voor de Wmo gaan de pgb's vanaf 2015 lopen via de SVB.. Gemeenten dienen dit in de tweede helft van 2014 in te kleden in hun processen.

verwijsindex risicojongeren: hierbij verandert niets; gemeenten zijn en blijven aangesloten.

7. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi) publieke sector (WNT)

In de verordening zijn geen regels opgenomen voor de bezoldiging van bestuurders en medewerkers van aanbieders. Daarvoor geldt een landelijk regime. De regels voor de (semi)publieke sector zijn vastgelegd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Hierin staat onder meer:

- topfunctionarissen mogen niet meer verdienen dan het wettelijke maximum: de WNT-norm. Jaarlijks wordt dit bedrag vastgesteld in een ministeriële regeling;
- topfunctionarissen moeten altijd openbaar maken wat zij verdienen, of dit nu meer of minder is dan de norm;
- een ontslagvergoeding is maximaal € 75.000;
- bonussen, winstdelingen en andere vormen van variabele beloning zijn niet toegestaan.

Evenmin zijn regels opgenomen over de Wet arbeid vreemdelingen (Wav). Ook daarvoor geldt een landelijk regime. De Wav geeft aan op welke wijze vreemdelingen toegang hebben tot de Nederlandse arbeidsmarkt. In deze wet staan regels waarin is aangegeven waaraan werkgevers moeten voldoen als zij door vreemdelingen arbeid laten verrichten. De definitie van 'werkgeverschap in de zin van de Wav', is ruimer dan de civielrechtelijke definitie van dit begrip. Dit heeft als consequentie dat ook een werkgever die via intermediairs (zoals uitzendbureaus en loonbedrijven) vreemdelingen inhuurt, werkgever is in de zin van Wav. En een opdrachtgever die het werk via een (onder)aannemer uitbesteedt, wordt eveneens aangemerkt als 'werkgever in de zin van de Wav'.

Voor het opleggen en de hoogte van een boete maakt het geen verschil of de werkgever een uitzendbureau, loonbedrijf, inlener, opdrachtgever of (onder)aannemer is. Ook maakt het niet uit in welk land de werkgever is gevestigd. Een boete ten aanzien van overtreding van artikel 2 van de Wav (het laten verrichten van arbeid zonder geldige tewerkstellingsvergunning) bedraagt in beginsel € 12.000 per vreemdeling. De boete voor overtreding van artikel 15 van de Wav (identiteit niet geverifieerd/administratie niet op orde) bedraagt € 2.250. Het totale boetebedrag kan fors

oplopen, omdat de boetebedragen per afzonderlijke overtreding worden opgelegd en de boetes bij meer illegale werknemers bij elkaar worden opgeteld.

8. Verschillen tussen huidig en nieuw stelsel (op hoofdlijnen)

8.1 Het recht op jeugdzorg verdwijnt

Via de Wet op de jeugdzorg, de AWBZ en de Zorgverzekeringswet wordt zorg verleend op basis van een individueel recht op zorg, dat geëffectueerd kan worden middels een indicatiestelling van resp. Bureau jeugdzorg, het CIZ en op basis van een verwijzing via een (huis)arts. De afspraken over en financiering van de hulp achter deze indicaties is in handen van Rijk/provincie voor de provinciaal gefinancierde hulp, Rijk (vaststelling basisverzekering) en zorgverzekeraars (premies) voor de jeugd-ggz en Rijk en college van zorgverzekering voor gehandicaptenzorg.

In het nieuwe stelsel maken gemeenten (financiële) afspraken met alle aanbieders en regelen gemeenten de toegang voor de cliënten tot het aanbod op basis van een vastgesteld macrobudget.

Bij een vastgesteld budget past geen recht op jeugdhulp. Dat veronderstelt min of meer een open eindregeling. Dat is een reden voor de wetgever om af te zien van een recht op jeugdzorg. Een andere reden is dat bij een recht behorend indicatiestellingsstelsel voor kinderen in hun ontwikkeling niet goed werkt. Problemen kunnen snel veranderen en bovendien hebben kinderen meer aan contextgebonden ondersteuning en hulp dan aan een individueel recht. En kinderen hebben er vaak ook meer aan als hun opvoeders ondersteund of geholpen worden.

Het betekent dat de toegangsfuncties van de Bureaus jeugdzorg en het CIZ komen te vervallen. De (huis)artsen kunnen verwijzen naar alle vormen van jeugdhulp inclusief de j-ggz.; gemeenten maken de afspraken met aanbieders over de vergoedingen van de jeugd-ggz.

8.2 Jeugd-ggz uit het zorgverzekeringsstelsel naar gemeenten

Ook de jeugd GGZ gaat mee in de decentralisatiebeweging naar gemeenten. In een brief aan de Tweede Kamer legt de staatssecretaris van VWS nog eens uit waarom:

‘Overheveling van de jeugd-ggz beschouw ik als een cruciaal onderdeel van de decentralisatie. Juist voor kinderen met zowel gedragsproblemen als psychische problemen komt de integrale hulp moeilijk op gang vanwege de verschillende systemen, verantwoordelijkheden en financieringsstromen. Ook uit de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg is gebleken dat de integratie van de jeugd-ggz met de jeugdzorg onvoldoende tot stand is gekomen. Door de gemeente verantwoordelijk te maken voor de gehele keten van jeugdhulp, kan zij goed sturen, samenwerking tussen partijen verbeteren en wordt integrale hulp op maat ook voor deze kwetsbare groep beter mogelijk. Ook belangrijk is dat hiermee wordt ingezet op zelfmanagement en eigen kracht, preventieve GHZ en lichtere vormen van zorg waar mogelijk.’

Uit het vervolg van de brief blijkt dat de verschillen met de huidige gang van zaken minder groot zijn dan wel wordt voorgesteld:

*De gemeente is straks wettelijk verplicht om jeugd-ggz in te kopen. Het uiteindelijke resultaat van de jeugdhulpplicht die de gemeente krijgt, verschilt niet van het huidige recht op zorg zoals in de Zvw. De gemeente moet zorgen voor een kwantitatief en kwalitatief voldoende aanbod van jeugdhulp dat past en tijdig beschikbaar is. Jeugd-ggz is daar onlosmakelijk een onderdeel van. Ook is in de wet geregeld dat de directe verwijzingsmogelijkheid door de huisarts, medisch specialist en jeugdarts blijft bestaan. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om een passend aanbod van jeugdhulp beschikbaar te stellen, waarnaar kan worden doorverwezen. Ook met overheveling naar de jeugdwet blijft jeugd-GGZ gezondheidszorg. Daarom blijven voor de jeugd- ggz , de Wet op de Geneeskundige Behandeling Overeenkomst en de wet-BIG gelden. Ook blijft de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, respectievelijk de Wet verplichte ggz van kracht. Daarnaast zijn kwaliteitregels, cliëntenrechten en bepalingen voor klachtrecht die nu gelden voor de geestelijke gezondheidszorg doorvertaald naar de Jeugdwet. De beroepsgroepen blijven verantwoordelijk voor richtlijnontwikkeling. Vanzelfsprekend blijft de IGZ toezicht houden op de jeugd-ggz.*⁸

8.2.1 Bestuurlijk akkoord GGZ 2013-2014

Omdat de jeugd-ggz onderdeel blijft van de gezondheidszorg is het nuttig gemeenten op de hoogte te stellen van de laatste ontwikkelingen in de ggz. In een bestuurlijk akkoord Toekomst GGZ 2013-2014 is tussen de ggz sector en het rijk is afgesproken dat per 2014 de huisarts geld krijgt voor ondersteuning van psychische problematiek door een praktijkondersteuner of psycholoog. Kan de huisarts of praktijkondersteuner een patiënt onvoldoende behandelen, dan kan doorverwezen worden naar een zorgaanbieder binnen de basis-ggz (in 2013 de eerstelijns psychologische zorg) of naar de gespecialiseerde ggz (in 2013 de tweedelijns ggz). Bedrijfsartsen en jeugdartsen mogen ook doorverwijzen naar de Basis of gespecialiseerde ggz.

Vanaf 2014 valt iedereen met een lichte tot matige psychische aandoening onder de Basis GGZ. Een behandeling binnen de Basis GGZ kan bestaan uit gesprekken met onder andere een psycholoog, psychotherapeut of psychiater; een vorm van e-Health (zijn programma's voor hulp bij psychische problemen op internet) of een combinatie van gesprekken en e-Health.

De behandelingen in de basis-ggz maken deel uit van het basispakket van de zorgverzekering. De gespecialiseerde ggz is bedoeld voor patiënten met zware, ingewikkelde psychische aandoeningen. Mensen met zware psychische aandoeningen worden nu nog vaak opgenomen in een ggz-instelling. Het kabinet wil dat deze patiënten vaker dichtbij huis zorg krijgen, bijvoorbeeld via verplichte begeleiding van een gespecialiseerde verpleegkundige. Uit onderzoek blijkt dat mensen met ernstige psychische aandoeningen behandeling in hun eigen omgeving prettig vinden. Ze kunnen dan de regie over hun leven blijven voeren. In 2020 moet het aantal bedden in de ggz met eenderde verminderd zijn. Zorgverzekeraars en zorgaanbieders werken hierbij regionaal samen om dit te bereiken.⁹

⁸ Overheveling van de jeugd-ggz, Tweede Kamerbrief van 10 oktober 2013

⁹ Bestuurlijk akkoord Toekomst GGZ 2013-2014

8.3 Jeugdigen met een beperking

Jongeren met een licht verstandelijke beperking hebben in Nederland in beginsel toegang tot alle zorg en ondersteuning die voor iedereen beschikbaar is.

Specifiek voor deze groep is zorg en ondersteuning beschikbaar in het onderwijs via de regelingen voor speciaal onderwijs (Rec 3 en 4), die per augustus 2014 overgaan in Passend onderwijs.

Mocht er hulp, behandeling en begeleiding nodig zijn vanuit een zorgcircuit, dan kunnen deze jongeren ofwel terecht bij algemene lokale voorzieningen, ofwel in de meer reguliere vormen van jeugdzorg (nu nog provinciaal georganiseerd), de jeugd-ggz of meer gespecialiseerde voorzieningen voor licht verstandelijk beperkten in de AWBZ. In dat laatste geval gaat het om op de orthopedagogische behandelcentra, multifunctionele centra (ggz-behandeling voor lvb-jeugd) en de reguliere VG-instellingen. Al deze voorzieningen gaan onder de Jeugdwet vallen.

De toegang tot al deze vormen van zorg en ondersteuning moet steeds individueel afgewogen worden, waarbij overeenkomstige criteria (bijvoorbeeld de DSM-IV classificatie) maar ook specifieke criteria (arbeidsgeschiktheid, leervermogen, gedragsproblematiek) een rol spelen. Niet slechts één criterium (zoals een IQ-score) is doorslaggevend, maar een compleet beeld van de mogelijkheden en beperkingen van de persoon in kwestie.

Op het terrein van de AWBZ-zorg is het sinds de jaren negentig gebruikelijk om ook een beperkt deel van de groep zwakbegaafden zo nodig toegang te geven tot AWBZ-zorg voor licht verstandelijk gehandicapten. Het betreft een deelgroep die weliswaar op basis van hun IQ-score formeel niet binnen het lvb-bereik valt, maar die tegelijkertijd andere ernstige beperkingen heeft die het functioneren ernstig belemmeren. Deze gangbare praktijk is medio 2005 geformaliseerd en vervolgens in de indicatieregels van het CIZ opgenomen. Het gaat dan om jongeren met een IQ tussen 70 en 85 met ernstige bijkomende problematiek. Deze problematiek betreft ernstige en chronische beperkingen in het cognitief leervermogen en de sociale redzaamheid, vaak gepaard gaand met psychiatrische stoornissen en gedragsproblemen. Uitgangspunt bij deze beoordeling is steeds (geweest) de zorg- of ondersteuningsbehoefte van de persoon in kwestie.

De AWBZ onderscheidt nu zes functies van zorg en hulp aan jeugdigen met een beperking: begeleiding, kortdurend verblijf, verblijf, persoonlijke verzorging, verpleging en behandeling. Deze functies verdwijnen in de nieuwe Jeugdwet. De Jeugdwet maakt een ander onderscheid, namelijk in preventie, jeugdhulp en gedwongen zorg (jeugdbescherming en jeugdreclassering). Verreweg de meeste vormen van zorg vallen onder het brede begrip 'jeugdhulp'. Zie voor meer informatie de websites van MEE, VGN en VOBC.

8.4 Advies en meldpunt kindermishandeling (AMK) gaat op in AMHK

Gemeenten krijgen de opdracht om de advies- en meldpunten kindermishandeling en de Steunpunten Huiselijk geweld te integreren tot een AMHK (zie paragraaf 4.4 van deze ledenbrief). Hoe gemeenten dat op regionale schaal vormgeven staat hun vrij.

Het AMK is nu ondergebracht bij de Bureaus jeugdzorg. Die verplichting vervalt in de Jeugdwet.

Zorgmeldingen door de politie gaan in het huidige stelsel naar de Bureaus jeugdzorg. Op grond van de Jeugdwet kunnen gemeenten zelf bepalen hoe de route van de zorgmelden gaat en daarover op regionale schaal afspraken maken met de politie.

8.5 Nieuwe aanbieders jeugdbescherming en jeugdreclassering

De uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering is nu een taak van de Bureaus jeugdzorg. Ook daarin gaat het een en ander veranderen. De Jeugdwet regelt dat uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering wordt belegd bij zogeheten gecertificeerde instellingen. Voor het verkrijgen van zo'n certificaat is een normeringskader opgesteld waaraan een aanbieder moet voldoen. De verwachting is dat Bureaus jeugdzorg zich zullen omvormen tot een zodanig gecertificeerde instelling. Het rijk certificeert. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bekostiging van deze nieuwe aanbieders van jb/jr en maken afspraken over de inzet en werkwijze. Er worden in proeftuinen nieuwe werkwijzen ontwikkeld met zogeheten 'vliegwielmiddelen' die door het ministerie van Veiligheid en Justitie beschikbaar zijn gesteld voor kwaliteitsverbetering in de jeugdbescherming.

9. Jeugdwet in samenhang Wmo 2015 en Participatiewet

Met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) moeten gemeenten ervoor zorgen dat volwassenen met een somatische aandoening, een verstandelijke, lichamelijke en/of zintuiglijke beperking en/of een psychiatrische aandoening kunnen meedoen in de samenleving. Het wetsvoorstel Wmo 2015 is een uitbreiding van de bestaande Wmo. Per 2015 gaan extramurale begeleiding (inclusief dagbesteding) en kortdurend verblijf voor volwassenen van de AWBZ over naar de Wmo. Jongeren die op deze vormen van ondersteuning zijn aangewezen, kunnen daarvoor vanaf 18 jaar een beroep doen op de Wmo. De gemeente toetst en beslist welke ondersteuning iemand krijgt op grond van deze wet. Cliëntondersteuning valt per 1 januari 2015 ook onder de Wmo en geldt voor alle jeugdigen, dus óók onder 18 jaar, en hun ouders.

De Participatiewet is een nieuwe wet voor werk en inkomen. Het is een samenvoeging van drie oude wetten: Wet sociale werkvoorziening (Wsw), Wajong en Wet werk en bijstand (WWB). De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Met de wet wil de regering ervoor zorgen dat zoveel mogelijk mensen participeren in de samenleving. De meeste jongeren met een beperking krijgen te maken met deze wet. In het wetsvoorstel van de nieuwe Participatiewet staat dat de meest kwetsbare groep jongeren met een beperking vanaf 18 jaar recht blijft houden op een Wajong-uitkering.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor alle jongeren die onvoldoende arbeidsvermogen hebben om zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien. Die verantwoordelijkheid komt voort uit de gemeentelijke taken op het gebied van de Participatiewet, of uit de taken op het gebied van de nieuwe Wmo. De Jeugdwet en Passend Onderwijs zijn het voorportaal van de Participatiewet en de Wmo. Deze wetten hebben als doel de jeugdigen voor te bereiden op zo zelfstandig mogelijke

participatie in de samenleving. Dit kan zowel in de vorm van werk als in de vorm van maatschappelijke participatie en/of dagbesteding.

10. Inspraak, medezeggenschap en klachtregeling

Het klachtrecht en de medezeggenschap van belanghebbenden tegenover de aanbieder is geregeld in de wet (paragraaf 4.2 Rechtspositie jeugdigen en ouders, artikel 4.2.1 ev. en artikel 4.2.4 ev).

Het klachtrecht en inspraak en medezeggenschap bij de gemeente is niet expliciet in deze wet geregeld. Voor klachtrecht en inspraak bestaan al algemene regelingen, voor klachtrecht geldt hoofdstuk 9 van de Awb en voor inspraak geldt artikel 150 van de Gemeentewet.

In de modelverordening zijn in het kader van de rechtszekerheid en ter stroomlijning met de verwante Modelverordening maatschappelijke ondersteuning 2015 dan ook bepalingen opgenomen over klachtrecht, inspraak en medezeggenschap. Deze bepalingen zijn in het belang van standaardisering van de verwante beleidsterreinen ook zoveel mogelijk gelijk aan de Modelverordening maatschappelijke ondersteuning 2015.

11. Overgangsrecht

Hoofdstuk 10 van de wet bevat bepalingen betreffende het overgangsrecht. In de MvT, artikelsgewijze deel, onder artikel 10.1 tot en met 10.4, staat daarover onder meer dat het uitgangspunt bij de decentralisatie van alle jeugdhulp is dat gemeenten vanaf de inwerkingtreding van deze wet verantwoordelijk zijn voor alle jeugdigen en ouders die een beroep doen op jeugdhulp. Wel is ervoor gekozen om een overgangsjaar in te bouwen met betrekking tot die jeugdigen en hun ouders die op het moment van inwerkingtreding reeds een verwijzing in de zin van de Zvw of een indicatiebesluit in de zin van de AWBZ of de Wjz hebben. Deze verwijzingen en indicatiebesluiten blijven nog een jaar na inwerkingtreding van de onderhavige wet gelden, met dien verstande dat de gemeente vanaf het moment van inwerkingtreding de financieel verantwoordelijke partij wordt.

12. Financiële gevolgen van de jeugdwet

De decentralisatie van de Jeugdwet gaat gepaard met bezuinigingen die tot en met 2017 oplopen. Het gaat om:

- een nominale korting die oploopt van € 120 miljoen in 2015, € 300 miljoen in 2016 en vanaf 2017 € 450 miljoen,
- een korting op de AWBZ-functies begeleiding en persoonlijke verzorging van 10% en
- een korting vanwege de PGB-maatregel.

De vraag naar allerlei vormen van jeugdhulp is de afgelopen jaren behoorlijk toegenomen; onduidelijk is of deze trend zich zal doorzetten. Het is dus een open vraag of de bezuinigingen geruisloos en zonder pijn voor jeugdigen en hun ouders zal kunnen verlopen.

Op dit moment heeft het kabinet een voorlopig macrobudget gepubliceerd. In de meicirculaire van 2014 wordt het definitieve macrobudget voor 2015 opgenomen. Het macrobudget wordt voor 2015 'historisch' verdeeld. Vanaf 2016 wordt toegewerkt naar een objectief verdeelmodel.

Gemeenten hebben verschillende mogelijkheden om te sturen op de vraag naar en de inzet van jeugdhulp. De Jeugdwet biedt de mogelijkheid om in een vroeg stadium kinderen en ouders te ondersteunen bij opvoed- en opgroei problemen, individueel en collectief. Met jeugdhulpaanbieders kunnen gemeenten afspraken maken over de inzet van jeugdhulp en het organiseren van maatwerk, waarbij rekening wordt gehouden met behoeften van cliënten maar ook met hun mogelijkheden en probleemoplossend vermogen. Onderhandelen over tarieven kan besparingen opleveren.

Met de huisartsen jeugdartsen en medisch specialisten maakt het college afspraken over de voorwaarden waaronder de verwijzing plaatsvindt. Onderdeel van die afspraken zijn de borging van het uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur en het verwijsgedrag van de artsen. Sluitende afspraken om te voorkomen dat jeugdhulp onnodig lang duurt en sturen op concrete resultaten van de hulpverlening zijn en cliëntvriendelijk en werken kostenbesparend.

Risico's

Echter in 2015 geldt het overgangsrecht voor huidige cliënten in de jeugdhulp. Dat beperkt de ruimte voor gemeenten in het sturen op de vraagontwikkeling en bij de contractering van aanbieders van bestaande cliënten.

Daarnaast is de vraag of het macrobudget toereikend is voor alle taken die uit de Jeugdwet voortvloeien. Met de sturingsprincipes van de Jeugdwet betreden gemeenten onbekend juridisch terrein. Op de inzet van jeugdhulp door gecertificeerde instellingen heeft de gemeente weinig invloed.

Kortom, de financiële risico's voor gemeenten zijn op dit moment moeilijk in te schatten, maar zeker niet uit te sluiten.

13. Het wetgevingsproces Jeugdwet

Op 18 mei 2010 presenteerde de Parlementaire werkgroep Toekomstverkenning jeugdzorg haar rapport "Jeugdzorg dichterbij". De werkgroep concludeerde dat de jeugdzorg gebaat zou zijn bij één financiële regeling en één bestuurslaag, de gemeentelijke overheid, naast de rijksoverheid als stelselverantwoordelijke.

Op 30 september 2010 werden de aanbevelingen van de werkgroep overgenomen in het regeerakkoord 'Vrijheid en Verantwoordelijkheid' van VVD en CDA.

Ruim twee jaar, op 29 oktober 2012, is in het regeerakkoord 'Bruggen slaan' van VVD en PvdA, het voornemen opgenomen dat de jeugdzorg per 2015 gedecentraliseerd wordt naar gemeenten, met de volgende tekst:

"De decentralisatie omvat alle onderdelen: de jeugdzorg die nu een verantwoordelijkheid is van de provincie, de gesloten jeugdzorg onder regie van Volksgezondheid Welzijn en Sport,

de jeugd-GGZ die onder de ZVW valt, de zorg voor lichtverstandelijk gehandicapten jongeren op basis van de AWBZ en de jeugdbescherming en jeugdreclassering van Veiligheid en Justitie. Deze decentralisatie wordt gecoördineerd op het ministerie van VWS. Ouders zijn er voor verantwoordelijk hun kinderen veilig en gezond te laten opgroeien. Wanneer de ontwikkeling van kinderen ernstig in gevaar komt, moet de overheid tijdig ingrijpen. Dat is in het verleden ondanks toenemende budgetten niet altijd gebeurd. De jeugdzorg zal daarom de komende jaren sterk worden verbeterd. Tegelijkertijd zullen de fors gestegen uitgaven voor jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg voor de jeugd worden teruggebracht.” (p.24)

Niet alleen de jeugdzorg gaat naar gemeenten; ook via de Participatiewet en de nieuwe Wmo krijgen gemeenten nieuwe taken. Uitgangspunt bij deze drie decentralisaties in het sociaal domein is volgens het akkoord: "Eén gezin, één plan, één regisseur". Beoogd wordt een einde te maken aan de praktijk waarbij vele hulpverleners langs elkaar heen werken bij de ondersteuning van één gezin.

Andere voornemens uit het regeerakkoord zijn:

1. Consultatiebureaus worden verplicht kinderen voor wie taalachterstand dreigt, door te verwijzen naar vroeg- en voorschoolse educatie. Sluitende samenwerking tussen gemeenten en scholen moet waarborgen dat achterstanden spoedig mogelijk en in ieder geval voor het eind van de basisschoolperiode zijn weggewerkt.
2. Om de effecten van Jeugdzorg te kunnen beoordelen worden prestatiegegevens aangeleverd en openbaar.
3. De decentralisatie moet ertoe bijdragen dat de eigen kracht, het sociale netwerk en de voorzieningen in een gemeente beter worden benut. Het accent zal steeds liggen op participatie in de samenleving.
4. Het versnellen van de professionalisering van de jeugdzorg, inclusief opleidingseisen beroepscode en tuchtrecht.
5. De nieuwe Jeugdwet waarborgt de gemeentelijke beleidsvrijheid. Elementaire kwaliteitswaarborgen voor cliënten blijven wettelijk verankerd.
6. De voorgenomen eigen bijdrage in de jeugdzorg wordt niet ingevoerd.

Het wetsontwerp Jeugdwet is in de periode tussen 19 juli en 18 oktober 2012 vrijgegeven voor internetconsultatie. Na verwerking van de (vele) commentaren is het wetsontwerp aangeboden aan de Raad van State, die op 31 mei 2013 zijn advies vaststelde. Op 1 juli 2013 is het wetsontwerp Jeugdwet aangeboden aan de Tweede Kamer.

Op 18 oktober 2013 stemde de meerderheid van de Tweede Kamer in met het wetsontwerp, met tegenstemmen van PVV, SP, Partij voor de Dieren en 50Plus. Er zijn 19 amendementen en 4 moties aangenomen.

Op 9 december 2013 heeft de Eerste Kamer een deskundigenbijeenkomst gehouden; Op 18 februari 2014 is het wetsontwerp aangenomen na hoofdelijke stemming met 45 stemmen voor en 22 tegen.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'J' and 'K' intertwined.

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.